

LGBTİ ÇALIŞMALARI AKADEMİK AĞ TOPLANTISI ÜZERİNE NOTLAR

Volkan Yılmaz ve Serhat Kaçan

Akademi ile sosyal hareketlerin ilişkisi akademinin iktidar pozisyonu dolayısıyla sosyal hareketlerin sözünü ikinci planda bırakabilecek bir güç dengesizliği üzerine kurulu olduğu için, sosyal hareketler tarafından temkinle yaklaşılabilecek unsurları da içinde barındırıyor. Bu güç dengesizliğinden sosyal hareketleri de güçlendirebilecek bir ortaklık çıkarabilmenin, sosyal hareketlerin araştırma kapasitelerinin artırılması ve araştırma gündemlerinin sosyal hareketlerle akademi diyalogu neticesinde oluşturulması ile mümkün olabileceği düşüncesindeyiz. Bu düşünceden hareketle çalışmalarını sürdüren Sosyal Politikalar, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPOD) Akademik Çalışmalar Grubu, 14 Eylül tarihinde Beyoğlu Aynalı Geçit Salonu'nda "LGBTİ Çalışmalarına Sosyal Haklar Yaklaşımı Getirmek" başlıklı bir toplantı gerçekleştirdi. Bu değerlendirme makalesinde bizler bahsi geçen toplantı dahilinde yürütülen tartışmaları, gündeme gelen araştırma önerilerini ve bu önerilere dair dile getirilen görüşleri kendi gözümüzden ve kendi değerlendirmelerimizle okuyucularla paylaşmayı amaçlıyoruz. Umudumuz bu değerlendirme makalesinin ilkönemizde LGBTİ çalışmalarını sosyal haklar yaklaşımı içerisinde ya da bu yaklaşımı da içerecek bir yaklaşımla çalışmak isteyenler için kullanışlı fikirler içermesidir.

Akademi ile sosyal hareketler arasındaki sevgi ve nefret ilişkisi hem aktivist çevrelerde hem de akademi içerisinde çokça tartışıldı. Bilgi ve söz söyleme hiyerarşisinin özellikle azınlık hakları mücadelesi yürüten sosyal hareketlere oranla çok daha üst basamaklarını tutan akademi, sosyal hareketler için, sözünü yükseltebileceği ve derinleştirebileceği bir ortaklık fırsatı sunuyor. Ancak akademi ile sosyal hareketlerin ilişkisi akademinin iktidar pozisyonu dolayısıyla sosyal hareketlerin sözünü ikinci planda bırakabilecek bir güç dengesizliği üzerine kurulu olduğu için, sosyal hareketler tarafından temkinle yaklaşılabilecek unsurları da içinde barındırıyor. Bu güç dengesizliğinden sosyal hareketleri de güçlendirebilecek bir ortaklık çıkarabilmenin, sosyal hareketlerin araştırma kapasitelerinin artırılması ve araştırma gündemlerinin hareket ve üniversite diyaloguyla oluşturulması ile mümkün olabileceği düşüncesindeyiz.

Bu düşünceden hareketle çalışmalarını sürdüren Sosyal Politikalar, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPOD) Akademik Çalışmalar Grubu, 14 Eylül tarihinde Beyoğlu Aynalı Geçit Salonu'nda tüm gün süren "LGBTİ Çalışmalarına Sosyal Haklar Yaklaşımı Getirmek" başlıklı bir toplantı gerçekleştirdi.² Toplantıya LGBTİ (lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseks)³ çalışmaları alanında emek vermiş genç akademisyenler ile sosyal haklar ve sosyal politikalar alanında emek vermiş akademisyenler dahil olmak üzere toplam on beş kişi katıldı.⁴ Toplantının temel amacını SPOD'un LGBT hakları mücadelesindeki gündemini akademisyenler ile paylaşmak ve akademinin bu mücadeleye nasıl katkıda bulunabileceği üzerine fikir alışverişinde bulunmak oluşturuyordu. Toplantının ilk bölümünde SPOD'un

önceliği olan LGBTİ siyasetinde sosyal haklar gündemi ile ilgili olarak akademisyenlere detaylı bilgi verildi. İkinci bölümünde ise, SPOD'un LGBTİ çalışmaları alanında gündeminde yer alan araştırma önerileri akademisyenler ile paylaşıldı ve akademisyenlerin bu araştırma önerilerine dair geribildirimleri alındı.

Bu değerlendirme notunda bizler bahsi geçen toplantıda gündeme gelen araştırma önerilerini ve bu önerilere dair dile getirilen görüşleri kendi gözümüzden ve kendi değerlendirmelerimizle okuyucularla paylaşmayı amaçlıyoruz. Umudumuz bu değerlendirme notunun ülkemizde LGBTİ çalışmalarını sosyal haklar yaklaşımı içerisinde ya da bu yaklaşımı da içerecek bir yaklaşımla çalışmak isteyenler için kullanışlı fikirler içermesidir.

Türkiye LGBTİ hakları hareketi özellikle son on yılda başta Lambda İstanbul ve KAOS-GL'nin çabalarıyla ve ardından Siyah Pembe Üçgen, Pembe Hayat, Hebûn, Keskesor, İstanbul LGBTT, SPOD ve T-DER'in de dahil olduğu yeni kurulan dernekler ve oluşumlar ile ülkenin muhalif siyasi gündeminin önemli bileşenlerinden biri hâline geldi. Her yıl İstanbul'daki LGBTİ hakları örgütlerinin ortak çabasıyla gerçekleşen Onur Haftası etkinlikleri ve Onur Yürüyüşleriyle, KAOS-GL ev sahipliğinde yapılan Homofobi Karşıtı Buluşmalar ve Ankara'da gerçekleşen Homofobiye Karşı Yürüyüşlerle, geçtiğimiz yıl başlayan İzmir Onur Yürüyüşü ile, yakın dönemde Anayasa tartışmalarında ve Gezi protestolarında LGBTİ bireylerin siyasi özneler olarak Türkiye'nin siyasi gündeminde kendi kendilerini temsil etmeye başlamaları hareketin en önemli başarılarından biri.

LGBTİ hakları hareketi LGBTİ bireylerin siyasi özneler olarak ortaya çıkmasını sağladığı ölçüde harekete yeni katılımları hızlandırdı ve hareket içerisinde yeni oluşumların doğmasına da ivme kazandırdı. Bu bağlamda LGBT hareketi bir yandan MorEl Eskişehir LGBTT Oluşumu, Antep ZeugMADİ, Trakya LGBTQİ, Dersim Yeşil Ev Queer, Mersin LGBT 7 Renk, Queer Adana gibi oluşumlarla coğrafi olarak çok daha yaygın bir görünürlüğe erişmeye başladı, diğer yandan da yine yakın dönemde ortaya çıkan Gökkuşuğunun Kızılı (GK), Hêvî LGBT İnisyatifi (Hêvî İnsiyatifa LGBT), Halkların Demokratik Kongresi LGBT Komisyonu ve Cumhuriyet Halk Partisi Kadıköy ve Çukurova teşkilatlarında kurulan LGBT Hakları Araştırma Kurulları ile siyasi oluşumlar içerisindeki görünürlüğünü de bir üst noktaya taşıyabildi.

LGBTİ hareketinin bir diğer önemli başarısını hareketin içerisindeki çeşitliliği yok saymaksızın, söylemde ve eylemde dönüştürücü bir ortaklığı sürdürebilmesi oluşturuyor. Gökkuşuğu bayrağı eşitlikçi ve özgürlükçü bir dönüştürücü sembol olarak tüm hareketi içeride birleştirmeye devam ederken, dışarıda ise hareketin değerlerini daha geniş kitlelerle buluşturmanın bir aracı olmayı sürdürüyor.

LGBTİ hareketinin bu başarısını geleceğe taşıyabilmesi ve dönüştürücü söylem ve eylemini sürdürebilmesi hareketin daha fazla ve farklı LGBTİ bireyi dilde ve pratikte kendi mücadelesine dahil edebilmesiyle mümkün olabilir. Evet, LGBTİ bireylerin bir kısmı bugün hareket içerisinde önemli ve güçlü siyasi özneler olarak sahneye çıktılar. Ancak unutmamız gereken, bu güçlenme ve siyasi özneleşme deneyiminin hareket içerisinde yer alan insanların kırılganlıklarını birbirleriyle paylaşabilmeleri ve bu paylaşımı siyasi dile dökabilmeleri sonucunda doğmuş olması. Bugün hareketin içindeki insanların yapabileceği en büyük hatalardan biri bu kolektif ve bireysel tarihleri unutarak yalnızca güçlülüğü ön plana çıkararak bir siyaset yapmaya başlamak. Kırılganlıkları tarihe hapseden böylesi bir siyasi dil ve eylem, siyasi düzlemde dönemsel bir güçlenmeyi sabitlemeye yarayabilir. Ancak birbirlerinin yaralarını görerek, tanıyarak ve bu yaralara karşılıklı dokunarak güçlenen ve bu birliktelikten şen şakrak ancak bilge bir dönüştürücü siyaset doğuran LGBTİ hareketi, kırılganlıklarını unutarak yola devam ederse uzun vadede ona güç veren bilgeliğini ve o güne kadar hareketle ilişkilen(e)memiş insanlara dokunabilme yetisini kaybedebilir.

Türkiye gibi eşitsizliğin boyutlarının ciddi olduğu toplumlarda toplumun iktisadi bölüşümden düşük bir pay almak zorunda bırakılan kesimlerine siyasetin kapılarının büyük oranda kapalı olduğunu hatırlamakta fayda var. İktisadi yapı, siyasi yapı ve toplumsal değerler sistemi sosyal hareketleri sürekli olarak söylemde ve eylemde elitlerin/güçlülerin hareketleri olmaya itiyor. Bu nedenle eşitlikçi ve özgürlükçü siyasetin özneleri bu idealleri gerçekten hayata geçirebilmeyi dert ediniyorlarsa her zaman akıntıya karşı yüzmek durumundalar. Bu ikilem her ne kadar sanki yalnızca “kimlik” temelli addedilen hareketlerin ikilemiymiş gibi görülse de, aslında işçi sendikalarından sol partilere, kent hareketlerinden ekoloji hareketine tüm eşitlikçi özgürlükçü hareketlerin ortak ikilemidir. İşçi sendikalarının dahi kayıt dışı çalışan işçileri örgütlemesinin önünde bu kadar zorluk varken, LGBTİ hakları hareketinin de örneğin dar gelirli LGBTİ bireylere ve seks işçilerine ulaşmakta ve onları hareketin parçası hâline getirmede güçlük yaşaması bu anlamda şaşırtıcı görülmemeli.

LGBTİ hareketi farklı coğrafyalarda ve tarihlerde bu mutenalaşma akımından nasibini aldı. Bu akımın hareketin merkezini etkisine alması sonucunda hareket içerisinde ayrışmalar gerçekleşti. Bu ayrışmalar bazen eşcinsel ve trans siyasetlerinin ayrışmasında, bazen azınlık gruplarına ait LGBTİ’ler ile makbul yurttaş LGBTİ’lerin kaderlerinin ayrılmasında, bazen de eşcinsel hareketin siyasetin merkezi tarafından yutulmasına tepki olarak doğan Sosyal Adalet için Kuirler (Queers for Social Justice) gibi alternatif siyasi oluşumlarla ana akım LGBT örgütlerinin ayrışmasında vücut buldu.

Türkiye LGBTİ hareketi ise içindeki tüm çatışmalara rağmen eşcinsel ve transların birlikte

mücadele yürüttüğü, enternasyonalist yaklaşımını kaybetmeyen ve iktisadi eşitsizlikleri dert edinen, gevşek ancak güçlü bir bütünü ifade etmeyi sürdürüyor. Hareketin bu bütünsel yaklaşımı bugüne taşıyabilmiş olması siyaseten çok önemli bir başarı. Ancak LGBTİ hareketi güçlendikçe, bu bütünsel yaklaşımı korumak eskiden olduğundan daha fazla emek gerektirecek.

Bugün LGBTİ hareketinin önemli siyasi figürlerinin bir bölümü Kürt siyaseti, sosyalist sol ve sosyal demokrat siyaset içerisinde yer alma iradesini göstermiş durumdadır. Temsili demokrasi kurumlarıyla kurulan bu temaslar hareketin dönüştürücü gücü kaybedilmediği ölçüde Türkiye’de siyasetin gündemine eşitlik ve özgürlük taleplerini getirmeye muktedir olacak. Ancak temsili demokrasi kurumlarına müdahil olmak, hareketin bugüne kadar kendinden menkul temsil gücünün kamuoyunda (hatta henüz hareketle ilişkilendirilmemiş LGBTİ bireyler tarafından) sorgulanmasını kolaylaştıracak. Bu sorgulama başladığında LGBTİ hareketinin ve LGBTİ siyasetinde emek vermiş ve şimdi farklı siyasetler içerisinde yer alan kişilerin kimi, ne kadar temsil ettikleri sorusuna yanıt vermek durumunda kalınacak.

Hareketin geldiği noktada, hareketin diğer siyasi yapılara güç vermesi, bu yapıların daha eşitlikçi ve özgürlükçü yapılara dönüştürülmesine emek harcaması ve onların güçlerini kendi gücüne eklemesi çok önemli. Ancak bu çabalara paralel olarak, hareketin kendi kitlesini, siyasi söylem ve eylemini derinleştirmesi de bir o kadar önemli. LGBTİ hareketinin dönüştürücü siyasetini sürdürebilmesi, yan yana geldiği toplumsal kesimlerle olduğu kadar, LGBTİ hareketinin eylemleri ve söylemleriyle dokunduğu ve kapsadığı LGBTİ bireylerden aldığı güçle mümkün olabilir.

Bu nedenle LGBTİ hareketi, örgütlülüğünü artırmak, bunu yaparken de bugüne kadar dokunduğuna benzemez insanlara da içerisinde yer açmayı becermek için çaba göstermek durumunda. Bu çerçevede Türkiye’nin çok sayıda ilinde gerçekleştirilen Homofobi Karşıtı Buluşmalar, Benim Çocuğum filminin olabildiğince çok şehirde gösterilmesi, farklı şehirlerdeki LGBTİ örgütleri arasında sıkı ilişkiler kurulması, LGBTİ hareketinin dayanışma içerisinde olduğu siyasi partiler, sendikalar ve siyasi oluşumların yerel örgütleri ile ilişkilendirilmesi bugün daha da değerli hâle geliyor. Hareket tüm bu yolları deneyerek Türkiye’nin metropollerini dışında yaşayan LGBTİ bireylere, üniversite eğitime erişimi olmayan gençliğine, seks işçilerine, özel sektör çalışanlarına, intersekslere ve bugüne kadar yeterince dokunamadığı tüm kesimlere ulaşmayı denemekle yükümlü. Her şeyden önce kendisini ve bugün gökkuşağı bayrağıyla simgelediği eşitlik ve özgürlük iddiasını diri tutabilmek için.

Hareketin örgütlenme çalışmalarına ek olarak, hem kendi içindeki çeşitliliği hem de henüz

hareketle ilişkilendirilmemiş LGBTİ bireyleri daha iyi tanıyabilmesi ve siyasi önceliklerini tüm bileşenlerinin ve olası bileşenlerinin beklentilerini olabildiğince kapsayacak bir biçimde oluşturabilmesi için akademik çalışmalardan faydalanması mümkün. Bu bağlamda önerimiz, akademik çalışmaların LGBTİ hareketinin örgütlenmesini ikame etmesi değil. Bu LGBTİ bireyler adına konuşma yetkisinin akademiye devri anlamına gelir ve hareketin LGBTİ bireyleri siyasi özneler hâline getiren dönüştürücü niteliği reddedilmiş olur. Ancak akademik çalışmalar hareketin de parçası olduğu bir biçimde oluşturulduğu ve yürütüldüğü durumda, hareket akademik çalışmalarını kendi sözünün üretilmesinin bir yolu olarak görebilir. Akademik çalışmalar LGBTİ hakları hareketine hem hareketin iç çeşitliliğine dair hem de hareketin dışında kalanların hareketten beklentilerine dair önemli bilgiler sunabilir.

LGBTİ bireylerle ilgili niceliksel araştırma yöntemlerine dayanan sosyal bilim araştırmaları hayli kısıtlı. Bunun en önemli nedeni bu tür araştırmaların ciddi finansal kaynak gerektirmesi. Ancak niceliksel araştırma yöntemlerine dayanan sosyal bilim araştırmalarının önemi hareketin bu denli genişlediği bir dönemde daha da artmış durumda.

Bilindiği gibi niceliksel araştırma yöntemlerinin gücü araştırma örnekleminin araştırmaya konu olan evreni temsil etme yetisinden gelir. Ancak LGBTİ bireylerin kendilerine ve diğer insanlara “açılması” bazen hayat boyu süren, bazen de hayat boyu başlatılamayabilen/başlatılması tercih edilmeyen bir süreç olduğu için araştırmalarda böyle bir evren tanımlamasını imkânsız hâle getirmekte. Bu nedenle LGBTİ bireylerle gerçekleştirilecek niceliksel araştırmalarda, ülke genelinde ya da belirli bir ilde yaşayan tüm LGBTİ bireylerin sayısını bilmek mümkün değil. Bu kısıt da niceliksel araştırmalar yoluyla oluşturulabilecek temsiliyet iddiasını daha baştan geçersiz kılmakta. Bu nedenle LGBTİ bireylere yönelik tüm niceliksel sosyal bilim araştırmalarında, LGBTİ bireylerin oluşturduğu araştırma evreninin araştırmacı tarafından bilinemezliği verili bir durum olmayı sürdürüyor. Dolayısıyla bu yöntemle gerçekleştirilecek tüm niceliksel sosyal bilim araştırmalarının bulgularının sunumunda bu kısıtın açıkça ifade edilmesi önem taşıyor.

Ancak rastsal örneklem seçmenin imkânsızlığı, niceliksel araştırma yöntemlerinin LGBTİ çalışmalarında kullanılamayacağı sonucunu doğurmaz. Bu kısıtlar dahilinde LGBTİ bireyler arasından seçilecek örneklemin gücü ulaşılabilen en fazla vakayı içermesinden gelebilir. Örneğin, anket yöntemi kullanıldığında, anketler kartopu yöntemi ile dağıtılabilir. Anketlerin dağıtımını LGBTİ bireylerin kendi kimliklerini rahatça ifade edebildikleri ve güven duydukları kurum ve kuruluşlar yolu ile yapılabilir. LGBTİ oluşumları (özellikle LGBTİ camia içerisindeki tüm çeşitliliği yansıtabilecek trans erkeklerin örgütlenmesi olan Voltrans ve İstanbul Kürt LGBT inisiyatifi Hêvî gibi özörgütlenmeler), LGBTİ haklarını açıkça savunan

kurumlar, LGBTİ bireylerin sosyalleştikleri mekânlar, LGBTİ bireylerin sık kullandıkları internet siteleri ve akıllı telefon uygulamaları anketlerin çıkış noktasını oluşturabilir.

Anketlerin uygulanacağı bireylerin LGBTİ bireyler içerisinde var olan çeşitliliği olabildiğince kapsamı önemli. Örneğin, kartopu yöntemiyle dağıtılacak anketlerin LGBTİ hareketiyle ilişkilendirilmiş bireyleri kapsamı, ancak bu sınırları aşarak bu bireylerin ilişki içerisinde bulunduğu ve hareketle ilişkilendirilmemiş LGBTİ bireylere de ulaşmasının hedeflenmesi örneklemin olabildiğince çeşitlenmesini sağlayacaktır. Ayrıca anketlerin dağıtımında araştırma sorusunun gerektirdiği diğer farklılıklar da gözlemlenebilir. Örneğin, örneklem içerisinde belirli bir oranda seks işçiliği yapan ve yapmayan trans kadının bulunması araştırma bulgularının daha kapsayıcı olmasını ve bu bulgular üzerinden yapılacak değerlendirmelerin zengin olmasını mümkün kılabilir. Farklılıkları içermeyi hedefleyen bir örneklemden gelen yanıtlar, bu yanıtlar arasında örtüşen ve ayrışan eğilimler üzerinden okunabilir. Bu eğilimlerin tespitinden hareketle LGBTİ bireyler arasında ön plana çıkan sorunlara dair değerlendirmeler yapmak mümkün olabilecektir. Bu tür akademik çalışmaların harekete en önemli katkılarından birini toplumsal önyargıları “değilleme” imkânı sunması olacaktır. Örneğin, eşcinsel erkeklerin yüksek gelirli insanlar olduğuna dair algı, bir akademik çalışma içerisinde rastlanılan düşük gelirli eşcinsel erkeklerin varlığı ve sıklığı üzerinden tartışılabilir.

Özellikle anket yönteminin LGBTİ bireylerle gerçekleştirilecek araştırmalarda kullanılmasında dikkat edilmesi gereken unsurların başında anketörler ile LGBTİ bireyler arasında güven ilişkisinin kurulmasının zorluğu gelmektedir. Bu güven sorununu aşmanın bir yolu, anketlerin kişilerin kendileri tarafından doldurulacağı bir yöntemin benimsenmesi ya da anketin internet üzerinden uygulanarak anonimleştirilmesi olabilir. Bu tür bir anonimleştirme özellikle LGBTİ hareketi ile ilişkilendirilmemiş LGBTİ bireylere ulaşmasını kolaylaştıracak bir yöntem olabilir. Bir diğer alternatif ise, yüz yüze anket uygulanması ancak bu uygulamayı yapacak anketörlerin LGBTİ aktivistleri arasından seçilmesi olabilir.

LGBTİ bireylerin maruz kaldığı ayrımcılık biçimlerini ve sosyoekonomik sorunlarını öğrenmenin tek yolu LGBTİ bireyleri araştırmaktan geçmiyor. Yılmaz Esmer öncülüğünde gerçekleştirilen Dünya Değerler Araştırması, Hakan Yılmaz öncülüğünde gerçekleştirilen Türkiye’de Ötekiler ve KONDA ile SPOD ortaklığında gerçekleştirilen Türkiye kamuoyunda LGBTİ bireylere dair hastalık ve suç algısı gibi Türkiye toplumunu temsil eden anket sonuçları da LGBTİ siyasetine önemli bilgiler sunuyor ve siyasi önceliklerini belirlemesine yardımcı oluyor.

Niceliksel araştırma yöntemleri ile gerçekleştirilen ve gerçekleştirilecek olan çalışmalar her ne

kadar “LGBTİ bireylerin her yerde” olduğu algısını güçlendirecek sayıda vakayı içinde barındırsalar dahi, bu tür araştırmalarda edinilen bilginin daha yüzeysel kaldığını biliyoruz. Özellikle LGBTİ bireylerin karşılaştıkları ayrımcılık pratikleri ile sosyoekonomik sorunlarının araştırılacağı çalışmalarda yalnızca anket yönteminin kullanılması bu soruları hazırlayan ekibin tahmin edemeyeceği sorun alanlarının katılımcılar tarafından dile getirilmesine imkân vermeyebilir. Ayrıca farklı şehirlerde ya da bir il içerisindeki farklı bölgelerde uygulanacak bir anketin, LGBTİ bireylerin farklı yerelerde karşı karşıya kaldıkları farklı sorunları yakalaması mümkün olmayabilir. Bu durumda yapılan niceliksel çalışmaların mutlaka, daha kısıtlı bir kişi sayısı ile olsa derinlemesine mülakat ya da odak grup çalışmalarıyla desteklenmesi gerekir.

LGBTİ bireylerin maruz kaldığı ayrımcılık biçimlerini ve sosyoekonomik sorunlarını öğrenmenin bir diğer yolu ise kurum temelli araştırmalar yapmak olabilir. Örneğin, Türkiye’de sosyal hizmet kurumlarının LGBTİ bireylere nasıl yaklaştığını öğrenmek amacıyla, sosyal hizmet kurumlarının yetkilileri, çalışanları ile bu kurumların ürettiği resmi dokümanların incelenmesi üzerinden de araştırmalar gerçekleştirilebilir. Neyir Zerey’in “Adalet Sisteminin Memurları mı, Ahlaki Normların Bekçileri mi?” başlıklı yüksek lisans tezinde Türkiye’de polislerin trans seks işçilerine dair algılarını incelemesi böyle bir yaklaşımla gerçekleştirilmiş önemli bir araştırma örneği sunuyor.

Özellikle sosyal haklar alanına giren konularda, LGBTİ bireylerin yaşadıkları sosyoekonomik sorunlara dair bulgular değerlendirilirken, bu sorunların başka hangi toplumsal kesimler tarafından da yaşandığının dikkate alınması ve LGBTİ bireylerin bu alandaki durumunun bu kesimlerle hangi anlamda ortaklaştığı ile hangi anlamda ayrıştığına dair karşılaştırmalar yapılması hareketin siyasi dilini oluşturmasına ve kuracağı ittifaklara karar vermesine önemli ölçüde katkı sağlayabilir. Örneğin, Türkiye’de seks işçilerinin sorunlarını inceleyen bir araştırmaya trans seks işçileri ve eşcinsel seks işçileri de dahil edildiği durumda, ortaya çıkacak bulgular hem seks işçileri arasında yaşanan ortak sorunları ortaya çıkarabilir hem de seks işçisi trans kadınların diğer seks işçilerinden farklılaşan sorunlarını tespit etme imkânı sağlar.

LGBTİ hareketi genişledikçe ve siyaseten güçlendikçe, hareketin bu genişlemenin ve siyasi gücün altını daha kapsayıcı biçimde doldurma sorumluluğu da artıyor. Bu nedenle bugün LGBTİ hareketinin örgütlenme çalışmalarıyla birlikte, hem genişleyen hareketin kendisini daha iyi tanıyabilmesi hem de henüz hareketle ilişkilennemiş LGBTİ bireylerin sosyoekonomik sorunlarını ve harekettten beklentilerini daha iyi anlayabilmesi için akademik çalışmalar yürütmeye ihtiyacı var. Akademik çalışmaların yardımı ile hareket kendini

oluşturan kitleyi daha iyi tanıyabilir, bu çerçevede siyasi önceliklerini yeniden düşünebilir, LGBTİ bireyler arasındaki çeşitliliği nasıl kapsayabileceği üzerine fikir yürütebilir, hareketle henüz ilişkilenebilen bireylerin hareketten beklentilerini öğrenebilir ve bu çalışmalardan öğrendiği bilgileri kullanarak şimdiye kadar hareketin dışında kalmış olan bireylerle nasıl ilişkileneceğine dair yeni yöntem arayışına gidebilir. Kırılmalıklar geçmişte olduğu gibi bugün de LGBTİ bireyleri bir araya getirebilir. Hareketin kırılmalıklara kulağının açık kalması, hareketin gücünü azaltmayacağı gibi, bilgeliğini daim kılabilir ve yalnızca ekonomik olarak değil, siyasi olarak da elitleşmesine engel olabilir.

---

¹ Azınlık kavramını sayısal azınlık durumundaki toplumsal gruplar manasında değil, bir toplumda belirli bir iktidar ilişkisinde egemen pozisyonda olmayan gruplar anlamında kullanıyoruz.

² Bu toplantı Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'nin (STGM) finansal desteği ile gerçekleştirildi.

³ Lambda İstanbul'un interseks bireylerle ilgili LGBT hareketinin önünü açan açıklaması için bkz. <http://www.lambdaistanbul.org/s/etkinlik/kiz-gorunumlu-erkek-erkek-gorunumlu-kiz-degil-interseks/>

⁴ Katılım gösteren isimler şöyle: Ayşe Buğra, Ayşen Candaş, İpek Göçmen, Reyda Ergün, Neyir Zerey, Remzi Altunpolat, Nurhan Yentürk, Selin Berghan, Özlem Aslan, Fahriye Dinçer ile SPOD'dan Sedef Çakmak, Cihan Hüroğlu, Erdal Demirdağ, Volkan Yılmaz, Serhat Kaçan ve Efe Songun.